

LIIKENNEVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2002 vp

Hallituksen esitys suostumuksen antamisesta Suomen Autokatsastus Oy:n osakkeista luopumiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä maaliskuuta 2002 lähettänyt liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen suostumuksen antamisesta Suomen Autokatsastus Oy:n osakkeista luopumiseksi (HE 23/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Samuli Haapasalo, liikenne- ja viestintäministeriö
- budjettineuvos Esko Tainio, valtiovarainministeriö
- toimialajohtaja Kari Wihlman, Ajoneuvohallintokeskus
- apulaisjohtaja Martti Virtanen, Kilpailuvirasto
- apulaisjohtaja Päivi Seppälä, Kuluttajavirasto

- hallituksen puheenjohtaja Pekka Kotro, Järvi-Suomen Ajotutkinto Oy
- hallituksen puheenjohtaja Erkki Lamberg, Savon Ajotesti Oy
- toimitusjohtaja Lasse Korppi, Suomen Autokatsastus Oy
- varatoimitusjohtaja Pekka Niemi, Autoalan Keskusliitto
- apulaisjohtaja Pasi Moisio, Suomen Kuorma-autoliitto
- toiminnanjohtaja Matti Ojala, Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry
- puheenjohtaja Aarno Hannula, Autokatsastajat AK ry
- puheenjohtaja Pirjo Pirhonen, Suomen Autokatsastuksen Henkilöstöyhdistys SAHY ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Moottoriajoneuvojen Katsastusmiehet ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että valtio voi luopua Suomen Autokatsastus Oy:n osakkeista koko-

naan. Osakkeista luopuminen voisi tapahtua osakepohjaisin ostoin ja fuusioin, myynnein, strategis in järjestelyin tai muin toimenpitein.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä

syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksen-

mukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta korostaa, että EU:n alueella ajoneuvojen katsastustoiminta perustuu direktiiveihin, jotka jättävät vapaaksi toiminnan yksityiskohtaisen järjestämisen sillä minimiedellytyksellä, että katsastustoiminta on vähintään viranomaisten valvomaa. Suomessa katsastustehtävien hoitaminen perustuu Ajoneuvohallintokeskuksen myöntämään katsastusasemakohtaiseen toimilupaan. Tämän lisäksi Ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä on myös ohjeistaa ajoneuvojen katsastustoimintaa ja valvoa katsastusten laatutasoa. Valiokunta toteaa, että ajoneuvojen katsastustoiminnalla on suuri merkitys liikenneturvallisuuden edistämiseksi, ja painottaa, että on erittäin tärkeää, että Ajoneuvohallintokeskus valvoessaan katsastusten laatutasoa kiinnittää huomiota liikenneturvallisuuden toteutumiseen ja katsastusten merkitykseen autojen kuntoa valvovana toimintana.

Valiokunta korostaa katsastustoiminnan riippumattomuuden periaatetta. Katsastusten ja kuljettajantutkintotehtävien riippumattomuudesta säädetään erikseen, katsastuksen osalta laissa ajoneuvojen katsastusluvista (1099/1998) ja tutkintojen osalta laissa kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä (535/1998). Katsastustoiminnan riippumattomuus on kuluttajansuojan kannalta tärkeää. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että säädöksiä on tulkittava siten, että riippumattomuus asiallisesti ottaen säilyy. Näin katsastustoiminnan tulee jatkossakin säilyä riippumattomana ajoneuvojen kaupasta, korjauksesta, huollosta ja markkinoinnista sekä vakuutustoimintaan liittyvästä vahinkotarkastustoiminnasta ja luvanvaraisesta liikenteestä. Myös kuljettajantutkintojen vastaanottamisen ja siihen liittyen mm. ajo-opetuksen valvonnan tulee olla kuljettajaopetusta antavista tahoista riippumatonta.

Asiantuntijakuulemisissa on todettu, että katsastussektorin vapauttamisen myötä palveluiden tarjonta on lisääntynyt Suomessa merkittä-

västi ja palvelujen käyttäjien matka lähimmälle katsastusasemalle on lyhentynyt oleellisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtio toimialan valvojana jatkossakin keskittyy varmistamaan palvelujen saatavuuden ja korkean laadun, ja korostaa raskaan kaluston katsastuspalveluiden valtakunnallista kattavuutta. Toimialan kilpailun lisääntyessä edelleen Suomen Autokatsastus Oy:n yksityistämisen seurauksena on nykyisen katsastuslupalainsäädännön toteutumista seurattava yhä tarkemmin. Uusia katsastustoitilupia myönnettäessä tulee varmistaa, että uusilla toimijoilla on haja-asutusalueillakin tarkoituksenmukaiset valmiudet täyttää velvoitteensa myös raskaan kaluston katsastusten osalta.

Valiokunnan pyynnöstä liikenne- ja viestintäministeriö antoi 24.10.2001 selvityksen kilpailun toimivuudesta kuljettajantutkintotoiminnassa (MINS 6/2001 vp). Asian johdosta järjestetyissä asiantuntijakuulemisissa ei valiokunnan mielestä tullut esiin mitään sellaista, joka olisi ainakaan siinä vaiheessa edellyttänyt lainsäädäntö- tai muita toimenpiteitä valtioneuvostolta. Sen vuoksi valiokunta päätti, että ministeriön antama selvitys ei antanut aihetta lausunnon antamiseen, vaikka valiokunnan huomiota oli kiinnitetty siihen, että kilpailuttamisella saattaa olla seurauksia, jotka eivät ole samansuuntaisia kuin aikanaan hallituksen esityksen tavoitteet. Valiokunta katsookin uudistaen aikaisemman kantansa asiassa, että kilpailun toimivuutta kuljettajantutkintotoiminnassa ja kuljettajantutkintotoimintaa koskevan lainsäädännön tarkoituksiperien toteutumista tulee jatkossa seurata ja tulee ryhtyä asian kulloinkin vaatimiin toimenpiteisiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta antaa suostumuksensa sille, että valtio voi luopua omistamistaan Suomen Autokatsastus Oy:n osakkeista kokonaan.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Erkki Pulliainen /vihr	Eero Lämsä /kesk
vpj.	Annika Lapintie /vas	Raimo Mähönen /sd (osittain)
jäs.	Klaus Bremer /r	Markku Rossi /kesk
	Jyri Häkämies /kok	Ismo Seivästö /kd
	Erkki Kanerva /sd	Timo Seppälä /kok
	Saara Karhu /sd	Harry Wallin /sd
	Marjukka Karttunen /kok (osittain)	Raimo Vistbacka /ps
	Risto Kuisma /sd	vjäs. Kari Myllyniemi /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.

VASTALAUSE

Perustelut

Valiokunnan enemmistö on hyväksynyt hallituksen esityksen suostumuksen antamisesta valtiolle luopua kokonaan omistamistaan Suomen Autokatsastus Oy:n osakkeista. Mietinnössä on aivan oikein painotettu katsastusten ja kuljettajatutkintojen vastaanottamisen saatavuutta ja korkeaa laatua. Tämä ei ole valiokunnalta kuitenkaan riittävän selvä ja painotettu kannanotto valtioneuvostolle. Mielestämme mietintöön olisi tullut liittää vähintäänkin edellä mainittuja asioita korostava lausuma.

Suomen Autokatsastus Oy:n yksityistämisen seurauksena on vaarana, että katsastusten ja kuljettajatutkintotehtävien saatavuus keskittyy ja se tulee omalta osaltaan lisäämään niin autonomistajien kuin myös ajokorttia hankkivien kustannuksia. Käsityksemme mukaan ennen kuin valtiolle annetaan suostumus siihen, että se voi luopua omistamistaan Suomen Autokatsastus Oy:n osakkeista, tulisi lakia ajoneuvojen katsastusluvista (1099/1998) ja lakia kuljettajatutkintotoiminnan järjestämisestä (535/1998) muuttaa siten, että lain tasolla varmistettaisiin palvelu-

jen saatavuus ja korkea laatu kaikkialla maassamme ja myös korostettaisiin raskaan kaluston katsastuspalvelujen saatavuutta.

Suomen Autokatsastus Oy:n yksityistämisen seurauksena tietenkin on luonnollista, että yhtiön tarkoituksena tulee olemaan taloudellisen voiton tuottaminen omistajilleen. Tämän seurauksena on vaarana, että todellista kilpailua ei kaikkialla synnykään, kuten on käynyt mm. kilpailussa kuljettajatutkintotoiminnan osalta. Tällä hetkellä kuljettajatutkintoja ottaa vastaan määräaikaisen toimiluvan nojalla vain yksi toimija. Tämä näennäinen kilpailu mitä ilmeisimmin tulee nostamaan palvelusuoritteiden hintatasoa entisestään autokatsastus- ja kuljettajatutkintotoiminnassa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitys suostumuksen antamisesta Suomen Autokatsastus Oy:n osakkeista luopumiseen hylätään.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 2002

Raimo Vistbacka /ps
Eero Lämsä /kesk
Markku Rossi /kesk

Ismo Seivästö /kd
Kari Myllyniemi /kesk.